

Ringerike kommune
v/kontrollutvalget
c/o Kontrollutvalgssekretariatet i Buskerud og omegn
Pb 4176
3005 Drammen

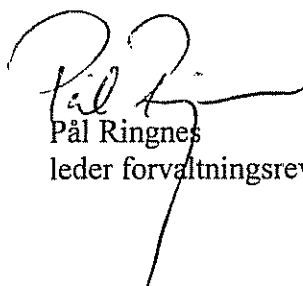
RINGERIKE KOMMUNE	
År / saksnr - dok.nr	Løpnr. / År
08/1897-15	26668/09
Innk dato: 29.04.2009	
Dato: 28.04.2009	
Referanse: Art 0384/09	216
Deres dato: Objektivitet:	
Deres ref: Tjenestenummer	SJA Sakshelt: Røren.
Saksbehandler: Gjermund Røren	
Dir. tlf. nr: 32 20 15 19 / 41 75 16 45	

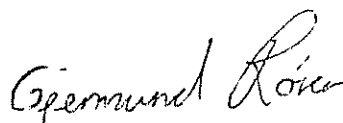
Forvaltningsrevisjonsprosjekt prissetting ved salg/samarbeid om tjenester til andre kommune i Ringerike kommune

Det vises til kontrollutvalgets bestilling fra møtet 12.06.08.

Vedlagt oversendes rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet.

Med vennlig hilsen
Buskerud Kommunerevisjon IKS

Pål Ringnes
leder forvaltningsrevisjon

Gjermund Røren
forvaltningsrevisor

Kopi: Ringerike kommune
Vedlegg: Rapport m/vedlegg

Hovedkontor - Drammen

Postadresse: Postboks 4197, N-3005 Drammen
Besøksadresse: Øvre Elker vei 14, N-3048 Drammen

Telefon: 32 20 15 00
Telefaks: 32 20 15 01

Org.nr: 985 731 098
Bankgiro: 7177 05 65108

post@bkr.no
www.bkr.no

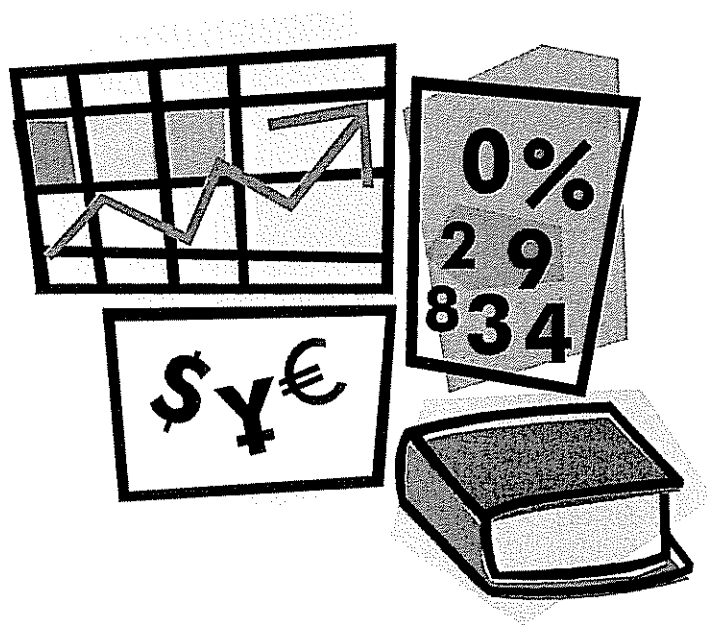
Avdelingskontor - Hønefoss

Postadresse: Serviceboks 4, N-3504 Hønefoss
Besøksadresse: Osloveien 1, N-3511 Hønefoss

Telefon: 32 11 76 79
Telefaks: 32 12 50 30

Forvaltningsrevisjonsrapport
april 2009

Prissetting ved salg/samarbeid om tjenester til andre kommuner i Ringerike kommune

Postadresse: **Postboks 4197, 3005 DRAMMEN**
Besøksadresse: **Øvre Eiker vei 14, 3048 Drammen**
Telefon: **32 20 15 00**
Telefaks: **32 20 15 01**
e-post: **post@bkr.no**
URL-adresse: **www.bkr.no**

Sammendrag

Denne rapporten har sin bakgrunn i kontrollutvalgets bestilling i møte den 12.06.2008.

Forvaltningsprosjektet er gjennomført ut fra følgende problemstillinger:

1. *Har kommunen et bevisst forhold til prissettingen ved salg av tjenester til andre kommuner?*
2. *Er prissettingen ved salget av tjenester, slik at kommunen får dekket sine kostnader?*
3. *Etterlever kommunen avtalene?*

I forhold til problemstillingene har vi gjort følgende vurderinger:

Kommunen kunne med fordel ha utarbeidet en strategi/retningslinjer knyttet til salg og samarbeid med andre kommuner, for å få en mer enhetlig praksis på området og lette administreringen av ordningene.

Prissettingen for de undersøkte områdene viser at kommunen ikke får eller i begrenset grad får dekket sine indirekte kostnader ved tjenesteproduksjonen. Vi mener at kommunen ikke direkte taper økonomisk på samarbeid med andre, men merarbeidet med å administrere ordningene, innebærer nok at den økonomiske gevinsten er begrenset.

Innen flere av områdene er modellene for kostnadsfordeling relativt kompliserte. Det kunne med fordel vært valgt en modell der prissettingen ble regulert ut fra indeksreguleringer og volum. Et område der indeksregulering er valgt, er innenfor landbruk.

Slik vi vurderer økonomisamarbeidet med Hole kommune, mener vi at det ikke er fremskaffet tilstrekkelig dokumentasjon på at kommunestyrets vedtak om gevinstfordeling er fulgt opp. Innen de andre områdene har vi ingen bemerkninger til gjennomføringen av politiske vedtak.

Imidlertid må det vektlegges at samarbeid har andre fordeler enn de rent økonomiske. Eksempler på dette er bredere kompetanse, bedre kapasitetsutnyttelse og andre stordriftsfordeler, samt at det er statlige føringer om at kommuner bør samarbeide for å løse tjenesteproduksjon for å bedre kvalitet og redusere kostnader.

Kommuner som er våre kunder, er orientert om at vi har gjennomført denne gjennomgangen. Ingen av disse har kommet med motforestillinger til gjennomgangen.

Rådmannen har hatt utkast til rapport til uttalelse. I denne er det ingen vesentlige bemerkninger til rapporten utover det at rådmannen mener at intensjonen til kommunestyret er fulgt opp gjennom avtaler og fordelingsmodellen for kostnader.

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	1
1.1. OM PROSJEKTET	1
1.2. PROBLEMSTILLINGER	1
1.3. AVGRENSNINGER/PRESISERINGER	1
2. METODE	1
2.1. GJENNOMFØRING AV PROSJEKTET.....	1
2.2. METODISK TILNÆRMING	1
2.3. DEFINISJONER.....	1
3. REVISJONSKRITERIER	2
4. GJENNOMGANG AV OMRÅDET PRISSETTING AV TJENESTER	2
4.1. HAR KOMMUNEN EN OVERORDNET STRATEGI FOR PRISSETTINGEN VED INTERKOMMUNALT SAMARBEID?	2
4.1.1. HVILKE REGLER GJELDER?	2
4.1.2. HVILKE RETNINGSLINJER HAR KOMMUNEN?	2
4.1.3. HAR KOMMUNEN GOD PRAKSIS FOR PRISSETTING?.....	3
4.2. GJENNOMGANG AV UTVALGTE AVTALER	3
4.2.1. HVA ER REGELVERKET I FORHOLD TIL PRISSETTING AV TJENESTER?	4
4.2.2. ØKONOMISAMARBEID MED HOLE KOMMUNE	4
4.2.3. BRANN- OG REDNINGSBEREDSKAP MED HOLE KOMMUNE.....	5
4.2.4. SAMARBEID OM LEGEVAKT	6
4.2.5. FELLESLØSNING OM LANDBRUKSOPPGAVER MED HOLE KOMMUNE	6
4.2.6. VOKSENOPPLÆRING FOR INNVANDRERE OG GRUNNSKOLETILBUD FOR VOKSNE	7
5. HELHETLIG VURDERING AV GJENNOMGANGEN	7
6. ANBEFALING	8
Vedlegg:	8
Referanser.....	8

1. INNLEDNING

1.1. Om prosjektet

Kontrollutvalget vedtok i møte 12.06.08 å initiere en gjennomgang innen prissetting av tjenester ved salg/samarbeid om tjenester til andre kommuner. Bakgrunn for gjennomgangen var at kontrollutvalget ønsket å se på om det blant annet oppstår en tapssituasjon for kommunen knyttet til slikt samarbeid.

Kommuner som er våre kunder, er orientert om at vi har gjennomført denne gjennomgangen. Ingen av disse har kommet med motforestillinger til gjennomgangen.

Selve prosjektet er gjennomført i perioden januar til april 2009. Rådmannen har hatt utkast til rapport til uttalelse. Rådmannens uttalelse datert 23.04.09 er vedlagt. I denne er det ingen vesentlige bemerkninger til rapporten utover det at rådmannen mener at intensjonen til kommunestyret er fulgt opp gjennom avtaler og fordelingsmodellen for kostnader.

1.2. Problemstillinger

1. *Har kommunen et bevisst forhold til prissettingen ved salg av tjenester til andre kommuner?*
2. *Er prissettingen ved salg av tjenester, slik at kommunen får dekket sine kostnader?*
3. *Etterlever kommunen avtalene?*

1.3. Avgrensninger/presiseringer

Prosjektet gjelder salg og kommunalt samarbeid om tjenester. Det er valgt ut noen områder som det er gått nærmere inn på. Tjenester som kommunen selger til andre på grunnlag av konkurranse er ikke undersøkt. Et eksempel på dette er salg fra Ringerikskjøkkenen til Gran kommune. Tjenesteproduksjon som er organisert i form av interkommunale selskaper er ikke omfattet av gjennomgangen.

2. METODE

2.1. Gjennomføring av prosjektet

Gjennomgangen er basert på RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon som er vedtatt av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF).

2.2. Metodisk tilnærming

Prosjektet er gjennomført ved å innhente opplysninger/dokumentasjon som har vært relevant for å svare på ovenstående problemstillinger. Dette gjelder i hovedsak politiske vedtak, inngåtte avtaler, økonomisk data fra kommunens regnskap og samtaler med personer i administrasjonen.

2.3. Definisjoner

Indirekte kostnader: Kostnader en organisasjon har, som ikke direkte relaterer seg til en tjeneste eller et produkt.

3. REVISJONSKRITERIER

Kilder til revisjonskriterier for dette prosjektet er hentet fra:

- Lovverk
- Statlige føringer
- Økonomisk teori
- Politiske vedtak
- Inngåtte avtaler

De konkrete revisjonskriterier som er valgt for forvaltningsrevisjonsprosjektet fremgår av underkapitlene 4.1.1 og 4.2.1.

Revisjonskriterier er en samlebetegnelse for krav og forventninger som benyttes for å vurdere kommunens virksomhet, økonomi, produktivitet, måloppnåelse osv. Sammenholdt med faktabeskrivelsen danner revisjonskriteriene basis for de analyser og vurderinger som foretas, de konklusjoner som trekkes, og de er et viktig grunnlag for å kunne dokumentere avvik eller svakheter.

4. GJENNOMGANG AV OMRÅDET PRISSETTING AV TJENESTER

Kapittel 4 er inndelt i to underkapitler. Kapittel 4.1 tar for seg problemstillingen om kommunen har et bevisst forhold til prissettingen ved salg og samarbeid om tjenester. Kapittel 4.2 tar for seg problemstillingen prissettingen for tjenesten og om kommunen følger de avtaler som er inngått for området for utvalgte områder.

4.1. Har kommunen en overordnet strategi for prissettingen ved interkommunalt samarbeid?

4.1.1. Hvilke regler gjelder?

Det har fra flere regjeringer og storting vært en uttalt strategi at kommuner bør samarbeide for å kunne løse offentlige velferdsoppgaver på en rekke områder. Alternativet om kommune ikke lykkes med dette i tilstrekkelig grad er statlig styrte kommunesammenslåinger. Det er en rekke kilder til dette. Blant annet blir dette tatt opp i St prop nr 60 (2004-2005) Om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2006 (kommuneproposisjonen). Det er også gjennomført prosjekter for å kartlegge kommunesamarbeid.

Ringerike kommune har ingen overordnet strategi for utvikling av samarbeid med andre kommuner. Det er heller ikke noe lovmessig krav om dette, men kommunene er oppfordret av de siste års regjeringer/storting til mer samarbeid.

Innen noen områder reguleres prissettingen ved samarbeid/salg av tjenester til andre kommuner ut fra særskilt lovverk. Et eksempel på dette er grunnskole. Det er avtaleloven som vil regulere de fleste avtaler om prissetting ved salg/samarbeid mellom kommuner. I og med kommuner er likeverdige parter, vil det innenfor en rimelig grense være adgang til å avtale ufordelaktige vilkår for den enkelte part, jf avtaleloven. Det kan være andre forhold enn de rent økonomiske som kan ligge til grunn for samarbeid/salg mellom kommuner. Eksempler på dette kan være kompetanse, volum, sårbarhet, tilgjengelighet mv.

4.1.2. Hvilke retningslinjer har kommunen?

Kommunen har ikke vedtatt strategi for samarbeid med andre i forhold områder og hvordan en kan oppnå et samarbeid som er fordelaktig for å løse kommunale oppgaver. Kommunen har imidlertid

samarbeid på en rekke områder. Det er fremforhandlet avtaler for det enkelte område. Avtalene inneholder blant annet samarbeidsform og regler for prissettingen av salget.

Ifølge oversikt fra administrasjonen, har Ringerike kommune 14 områder med samarbeid der det foregår økonomisk overføringer mellom kommunene.

Oversikt over områder:

Område	Samarbeid med flg kommuner	Inntekt i 2008
Regionrådet	Buskerud fylkeskommune, Jevnaker og Hole	Utgift på 67.094
Gjesteelver	Hele landet	4.576.296
Styrket tilbud Førskolebarn	Hele landet	490.976
Voksenopplæring	Hole, Jevnaker	565.697
Spesialskoler	Hele landet	387.615
Støttekontakter	Hele landet	166.660
Legevakt	Hole, Krødsherad, Modum og Sigdal	7.735.827
Viltnemda	Hole	10.654
Landbruksforvaltning	Hole	576.981
Brann	Hole	4.003.490
Flyktninger	Hele landet	235.431
Kirken	Fellesrådet	443.929
Økonomisamarbeid	Hole	1.885.301
Hospitsplasser	Hole (intensjonsavtale)	0

4.1.3. Har kommunen god praksis for prissetting?

Ringerike kommune har ikke vedtatt en overordnet strategi eller overordnede retningslinjer når det gjelder prissettingen av samarbeid med andre kommuner. Antall samarbeid kommunen har, kan allikevel tyde på at dette er vurdert for mange områder.

Ved gjennomgang av noen av områdene, jf neste underkapittel, går det frem at det er svært forskjellige samarbeidsformer og avtaler. Det er ofte den enkelte enhet som avtalen gjelder for, som følger opp den enkelte avtale. Etter vår vurdering er mangeartede samarbeidsformer og lokal oppfølging av salget, ikke optimalt rent administrativt.

Det kan være hensiktsmessig at det vedtas en politisk strategi for kommunesamarbeidet og retningslinjer for hva kommunen vil oppnå ved samarbeidet. Dette kan lette arbeidet i forhandlingene, ut fra at en har politisk vedtatte rammer å holde seg innenfor. En slik ramme kan være hvilken økonomisk gevinst og hvilke fordeler kommunen bør oppnå ved et samarbeid.

4.2. Gjennomgang av utvalgte avtaler

Vi har valgt ut fem av totalt fjorten avtaler hvor kommunen har samarbeid med og salg til andre kommuner. Valget er basert på omfanget av økonomisk virksomhet og at det ikke er lovverk som bestemmer betaling for angjeldende tjenester. Følgende områder er valgt ut:

- Økonomisamarbeid
- Brann- og redningsberedskap
- Legevakten
- Landbruk
- Voksenopplæring og grunnskoletilbud

Til sammen har Ringerike kommune inntekter fra andre kommuner på de fem områdene på ca 15 mill kroner i 2008. Den eksakte kostnaden kommunen har ved å produsere disse tjenestene har vi ikke gått inn på, da regnskapet ikke er innrettet på å kunne dokumentere dette direkte. Vi har

imidlertid vurdert det enkelte området ut fra beregningsgrunnlag for prissettingen og sett på om det er kostnader som ut fra økonomisk teori burde inngå i beregningsgrunnlaget på det enkelte området.

4.2.1. Hva er regelverket i forhold til prissetting av tjenester?

I utgangspunktet er kommunene likeverdige parter. De har avtalefrihet, og et ønsket resultat kan være at en avtale ikke blir like gunstig for partene. Samarbeidet og salget må henholdsvis være organisert og praktisert slik at det ikke er strid med annet lovverk. Eksempler på lover en må forholde seg til er kommuneloven og avtaleloven.

Videre er det en forutsetning at samarbeidet/salget foregår og gjennomføres etter de politiske vedtak som er vedtatt.

Vår vurdering ut fra lovverk og økonomisk teori er at salg til andre kommuner må dekke den merkostnaden kommunen har i forhold til samarbeidet. Eventuelt kan andre fordeler ved samarbeidet oppveie at en ikke får dekket alle merkostnader. Dette kan være forhold som bedre kapasitetsutnyttelse, økt kvalitet, kompetanse mv.

Det bør videre vektlegges at salget/samarbeidet skal være enkelt å administrere og forutsigelig for partene, slik at kommunen ikke pådrar seg unødvendige administrative kostnader.

4.2.2. Økonomisamarbeid med Hole kommune.

I 2005 inngikk Hole kommune og Ringerike kommune et samarbeid om økonomifunksjonen. Samarbeidet er forankret i politiske vedtak. Samarbeidet er ikke basert på kommuneloven, men som et samarbeid med direkte salg av tjenester fra Ringerike kommune til Hole kommune. Sluttforhandlinger og inngåelse av avtale ble foretatt av respektive rådmenn med bakgrunn i den politiske behandlingen.

Det er utarbeidet en avtale som regulerer samarbeidet/salget. Avtalen regulerer en rekke områder slik som hva salget omfatter, kvalitet, betaling mv. Når samarbeidet ble etablert i 2005, ble ansatte fra Hole kommune overført til Ringerike kommune.

Protokoll fra vedtakene i Hole og Ringerike kommune er ikke likelydende, se nedenfor.

SAKSPROTOKOLL: SAMARBEID OM ØKONOMIFUNKSJONER

Behandling i Kommunestyret 26.05.2005, sak 0048:

Vedtak i Kommunestyret:

1. Ringerike kommune godkjenner foreliggende avtale om felles løsning for økonomifunksjonene i Ringerike og Hole kommuner under følgende forutsetning:
  - a. Det gjennomføres en detaljert beregning av den totale gevinsten for samarbeider for begge kommuner.
  - b. Når det er oppnådd administrativ enighet om størrelsen om gevinsten fordeles denne mellom kommunene basert på folketallet, jfr. bestemmelsen om delingen av kostnaddene i avtalens § 5, 2. avsnitt.

Vedtak fra Hole kommune:

VEDTAK fra Kommunestyret - 06.06.2005

1. Kommunestyret godkjenner forslag til avtale mellom Ringerike og Hole kommuner, dat. 22.03.d.å., med endringer i vedlegg 2, dat. 27.04.d.å.
2. Rådmannen gis i ansvar å gjennomføre avtalen.
3. Det gjennomføres evaluering etter 1 og 3 år. Etter siste evaluering tas det stilling til om ordningen skal videreføres eller avvikles.

I kommunestyresak 48/05 i Ringerike går det frem at beregnet gevinst ved samarbeidet også skal fordeles etter innbyggertall. Dette med bakgrunn i at gevinsten i utgangspunktet ikke fordeler seg som innbyggertallene for kommunene. Kommunestyret i Hole har ikke direkte fattet et slikt vedtak. Det vises i denne kommunestyresaken til avtalen og til vedlegg 2, som inneholder fordeling av utgifter ved samarbeidet.

Fra forhandlingene er det lagt frem notater som viser kommunens beregnede gevinster ved samarbeidet. I en versjon av avtalen er det et vedlegg til avtalen som viser beregnet gevinst for 2005 og fordeling av denne mellom kommunene. Et slikt vedlegg fremkommer ikke av den endelige avtalen. Det fremgår av en e-post datert 6.09.2005 fra administrasjonen i Ringerike kommune til administrasjonen i Hole kommune at noe av gevinstforskjellene oppveies, idet Hole selv dekker etableringskostnader for ordningen. Ringerike kommune er delvis enig at dette dekker opp noe av gevinstfordelingen. Senere års fakturering for ordningen baserer seg på fordeling av kostnader ut fra folketall. Det fremgår ikke av modellen for kostnadsfordeling at det foretas en omfordeling av opprinnelig gevinst, ut fra folketallet i kommunene. Imidlertid mener tidligere rådmann i Hole, at gevinstfordelingen ble ivaretatt indirekte i modellen for kostnadsfordeling.

Fordelingen av kostnader for salg innen økonomiområdet er basert på budsjett og fordeling etter folketall. Budsjettet for samarbeidet kan ikke tas direkte ut av kommunens økonomisystem, men må omarbeides via regneark. Det må etter samme modell foretas en avregning mot regnskap hvert år. Denne regnearkoversikten har med direkte kostnader og noen indirekte kostnader som felles kontorhold i kommunen, IT mv. Indirekte kostnader, som eksempelvis overordnet ledelse, personaladministrasjon og revisjon, er ikke tatt med i beregningsmodellen.

Vurdering

Vi har ikke funnet dokumentasjon på at gevinstfordelingen ved økonomisamarbeidet mellom kommunene er gjennomført slik kommunestyret i Ringerike kommune vedtok i 2005 og videreført i de neste årene. Det opplyses imidlertid om at dette er ivaretatt i utgiftsmodellen, jf uttalelse tidligere rådmann i Hole kommune.

Slik prissettingen foretas for samarbeidet, er det flere indirekte kostnader som ikke er med i beregningsgrunnlaget. Samarbeidet synes å gi andre fordeler enn rent økonomiske, som kompetanse, stordriftsfordeler med mer.

Hva som skal betales for tjenesten, er beregnet på en unødvendig komplisert måte. For eksempel kunne en ha valgt en modell der partene var enig om opprinnelig pris, som årlig ble regulert ut fra lønns- og prisvekst samt endringer i volum. Bilagsmengde kan være ett parameter for å vurdere utvikling i mengde. For 2008 utgjorde bilagsmengden mellom kommunene 20,5 % på Hole og 79,5 % på Ringerike. I forhold til folkemengde var fordelingen mellom kommunene pr 01.01.08 henholdsvis 16,5 % og 83,5 %.

4.2.3. Brann- og redningsberedskap med Hole kommune

Helt siden 1977 har Hole og Ringerike kommune samarbeidet om brann- og redningsberedskap. Samarbeidet er forankret i politiske vedtak og samarbeidet er regulert gjennom en avtale mellom Buskerud Kommunerevisjon IKS

kommunene. Samarbeidet er ikke organisert etter noen samarbeidsformer i kommuneloven, men som et samarbeid med direkte salg av tjenester fra Ringerike kommune til Hole kommune. Avtalen ble sist reforhandlet i 2000 og politisk behandlet.

Avtalen inneholder blant annet på hvilke områder Ringerike kommune skal levere tjenester til Hole og hvordan kostnader skal fordeles. Kostnadene fordeles etter innbyggertall, med unntak av feiing og tilsyn av fyringsanlegg. Her fordeles kostnadene etter antall pipeløp.

Hole kommune hadde ifølge KOSTRA-tall 36 a-objekter (særskilte brannobjekter som krever tilsyn) i 2007 mot Ringerikes 155. Fordelinger av a-objekter er ut fra dette noe høyere i Hole enn fordeling etter innbyggertall. Når det gjelder pipeløp pr innbygger er denne også noe høyere i Hole. Det var i 2007 større hyppighet av branner i Hole enn i Ringerike.

Avregningen viser at det ikke er tatt inn indirekte kostnader utover renhold og telefon. Dette er kostnader som ikke direkte blir belastet brann- og redningstjenesten. Kostnader til regnskapsføring, overordnet ledelse mv er ikke tatt med.

Vurdering

Dagens fordelingsmodell innen brann- og redningstjenester tar ikke høyde for indirekte kostnader. Avtalen blir fulgt opp økonomisk slik som vedtak og avtaler forutsetter.

Tjenesten kunne vært organisert som et rent salg regulert for lønns- og prisstigning, samt volum. Deler av tjenesten slik som feiing og tilsyn er basert på volum.

4.2.4. Samarbeid om legevakt

Legevaktordningen er organisert etter kommunelovens § 27 om interkommunalt samarbeid. Samarbeidet ble etablert i 2001 og består i dag av kommunene Hole, Krødsherad, Modum og Sigdal, foruten Ringerike. Det er vedtekter som regulerer samarbeidet som er politisk vedtatt.

Ringerike kommune fører i dag regnskapet for samarbeidet og regnskapet er en direkte del av kommunes regnskap. Kostnadene til ordningen fordeles etter antall innbyggere.

Det er ikke tatt med noe i avtalen om at vertskommunen kan dekke sine kostnader til å administrere ordningen. Slike kostnader er heller ikke tatt med i grunnlaget for fordeling av kostnader. Samarbeidet kjøper i stor grad tjenester fra Ringerike sykehus HF. Disse tjenestene betales ut fra en fastsattpris, som reguleres ut fra lønns- og prisvekst (lønnsvekst i stat og konsumprisindeks), samt at telefonkostnader betales ut fra forbruk.

Vurdering

Ringerike som vertskommune, får ikke dekket sine kostnader ved å administrere ordningen. Økonomiske sett forholder kommunen seg til inngått avtale. Imidlertid har Ringerike kommune stordriftsfordeler av samarbeidet, ved at en trolig hadde betalt en høyere pris til Ringerike sykehus HF dersom færre kommuner hadde vært med i samarbeidet.

4.2.5. Fellesløsning om landbruksoppgaver med Hole kommune

Dette samarbeidet ble etablert i 2006. Det er utarbeidet en avtale som regulerer samarbeidet, blant annet hvilke oppgaver Ringerike skal utføre for Hole. Samarbeidet og avtalen er politisk vedtatt.

I avtalen er det satt en pris som reguleres ut fra lønnsvekst i kommunal sektor. Opprinnelig pris ble beregnet ut fra Hole kommunes estimerte kostnader til tjenesten, inkludert noen indirekte kostnader. Det er ikke fastsatt kriterier for å regulere volumet på tjenester mellom kommunene.

Administrasjonen har opplyst at avtalen blir årlig regulert ut fra lønnsvekst, men at det kan være problematisk å få det endelige tallet for siste år på avregningstidspunktet.

Vurdering

Det er en svakhet at gjeldende avtale ikke regulerer endring i pris på tjenesten, ut fra eventuelle endringer i volum kommunene imellom. Avtalen blir fulgt opp som forutsatt.

4.2.6. Voksenopplæring for innvandrere og grunnskoletilbud for voksne

Det er inngått en avtale mellom Ringerike kommune og Hole kommune om voksenopplæring for voksne innvandrere, samt voksenopplæring for kommunene Hole og Jevnaker. Avtalen regulerer ansvarsforholdet mellom kommunene, hva det skal betales for og timeprisen for opplæringen.

Avtalen om voksenopplæringen for innvandrere er fra 2007 og er inngått av rådmannen. Den øvrige avtalen om voksenopplæring er fra 2005 og er inngått av leder for voksenopplæringen i kommunen.

I avtalene er det oppgitt en timepris med tillegg for kveldsundervisning. I avtalen for voksenopplæring beregnes et tillegg på 10 % for å dekke administrasjon. Hvordan prisreguleringen skal skje, er uklart i avtalen om voksenopplæring for innvandrere. I avtalen om voksenopplæring er det ikke tatt med noe punkt om prisregulering.

Administrasjonen har ikke kunnet legge frem dokumentasjon på om det er politiske vedtak som ligger til grunn for avtalene, da en mener avtalene har utgangspunkt langt tilbake i tid.

Det er ikke lagt frem dokumentasjon på om kommunen får dekket sine kostnader ved å tilby de andre kommunene sine tjenester. Argumentasjonen er at å selge tjenester bidrar positivt, ved at kommunen utnytter sin kapasitet. Det opplyses at dette er et område hvor en har nytte av å benytte ledig kapasitet, uten at det er lagt frem dokumentasjon på eventuelle kostnader ved å ha flere elever.

Vurdering

Vi kan ut fra fremlagt dokumentasjon vanskelig vurdere prissettingen på området, men aksepterer at så lenge kommunen har dette tilbudet vil det være begrenset med tilleggskostnader ved flere elever innen for produksjonskapasiteten.

Avtalene er mangelfulle med hensyn til prisregulering, og det er ikke lagt frem dokumentasjon på at de er politisk forankret.

5. HELHETLIG VURDERING AV GJENNOMGANGEN

Kommunen kunne med fordel ha utarbeidet en strategi/retningslinjer knyttet til salg og samarbeid med andre kommuner, for å få en mer enhetlig praksis på området og lette administreringen av ordningene.

Prissettingen for de undersøkte områdene viser at kommunen ikke får eller i begrenset grad får dekket sine indirekte kostnader ved tjenesteproduksjonen. Vi mener at kommunen ikke direkte taper økonomisk på samarbeid med andre, men merarbeidet med å administrere ordningene, innebærer nok at den økonomiske gevinsten er begrenset.

Innen flere av områdene er modellene for kostnadsfordeling relativt kompliserte. Det kunne med fordel vært valgt en modell der prissettingen ble regulert ut fra indeksreguleringer og volum. Et område der indeksregulering er valgt, er innenfor landbruk.

Slik vi vurderer økonomisamarbeidet med Hole kommune, mener vi at det ikke er fremskaffet tilstrekkelig dokumentasjon på at kommunestyrets vedtak om gevinstfordeling er fulgt opp. Innen de andre områdene har vi ingen bemerkninger til gjennomføringen av politiske vedtak.

Imidlertid må det vektlegges at samarbeid har andre fordeler enn de rent økonomiske. Eksempler på dette er bredere kompetanse, bedre kapasitetsutnyttelse og andre stordriftsfordeler, samt at det er statlige føringer om at kommuner bør samarbeide for å løse tjenesteproduksjon for å bedre kvalitet og redusere kostnader.

Kommuner som er våre kunder, er orientert om at vi har gjennomført denne gjennomgangen. Ingen av disse har kommet med motforestillinger til gjennomgangen.

6. ANBEFALING

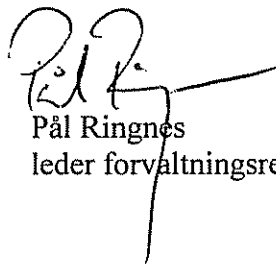
På grunnlag av vår gjennomgang vil vi anbefale at det vurderes å utarbeide en strategi eller overordnede retningslinjer for interkommunale samarbeid.

Drammen, 28. april 2009

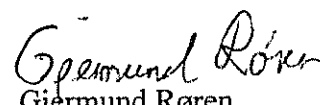
Rolleiv Lilleheie

daglig leder/statsautorisert revisor

Pål Ringnes

leder forvaltningsrevisjon

Gjermund Røren

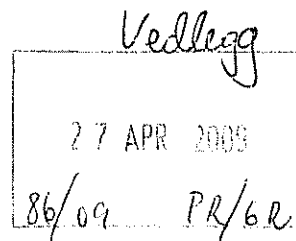
forvaltningsrevisor

Vedlegg:

Vedlegg: 1. Uttalelse til rapport fra rådmannen i Ringerike kommune datert 23.04.09

Referanser

- Økonomisk teori
- Politiske vedtak
- Inngåtte avtaler

Buskerud Kommunerevisjon IKS
Postboks 4197

Unntatt offentlig ofl §13

3005 DRAMMEN

Saksnr.	Løpenr	Arkivkode	Deres ref	Dato
08/1897-14	25706/09	216		23.04.2009

FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKT PRISSETTING

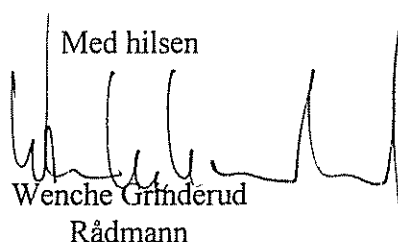
Viser til rapport "Prissetting ved salg/samarbeid om tjenester til andre kommuner i Ringerike kommune".

Rådmannen er enig i at kommunen bør utarbeide en strategi/retningslinje for området salg og samarbeid med andre kommuner for å få en mer enhetlig praksis på området og lette administreringen av ordningen.

I forbindelse med kommunestyrets krav til kostnadsreduksjoner vedrørende administrative funksjoner er spørsmålet om kostnadsfordeling i samarbeidsprosjektene et av tiltakene det skal sees nærmere på. Kommunen vil ta med seg vurderingene og anbefalingene i denne rapporten inn i dette arbeidet. Dette gjelder både i forhold til inndekning av indirekte kostnader og modell for kostnadsfordeling mellom kommunene.

Rådmannen tar sikte på at dette arbeidet skal være gjennomført innen utgangen av året med sikte på at eventuelle endringer kan fremlegges for forhandlinger med de ulike avtalepartene og legges til grunn for budsjettet for 2010.

Når det gjelder Økonomisamarbeidet med Hole kommune og spørsmålet om kommunestyrets vedtak om gevinstfordeling, oppfatter rådmannen det slik at det fulgt opp gjennom forhandlingene og lagt til grunn både i samarbeidsavtalen og fordeling av kostnader. Dette fremgår beklageligvis ikke av den dokumentasjon som er fremlagt for revisjonen.

Med hilsen

Wenche Grønderud
Rådmann

Saksbehandler: Elin Aasnæss
telefon: 32 11 74 32